

Pau és nom de guerra

Autoria: Vicent Borràs
Títol: *Uns anys de pau*
Editorial: Bromera, Alzira, 2025
153 pàgines

Sí, “Pau és nom de guerra”. Els éssers humans estem plens de paradoxes, de tot allò que sembla que hi serà d’una manera i acaba sent d’una altra, la contradicció en el seu estat més pur. Els binomis oposats, aquella línia que els separa a les societats occidentals de la que ja parlava Jacques Derrida. Eixa maleïda mania (que poetes i somiatruïtes anomenaran antítesi) que tenen sempre de sortir al mateix vers; o com moltes vegades per definir-ne un, has d’inevitablement dir l’altre. Però pau i guerra son antònims o complementaris? L’estat de pau existix sense la possibilitat de l’estat de guerra? La pau és el punt més oposat a la guerra? Podríem intentar buscar-li tres peus al gat, però al cap i a la fi sempre acabaríem al mateix lloc: l’antinòmia delimita, designa, delinea l’eix de tota societat moderna, hereva del platonisme grec com a vèrtex de tot polinomi vinent: dualisme cos i ànima.

Dos contradiccions són les que dibuixen la línia narrativa de *Uns anys de pau*, Vicent Borràs (Algemesí, 1962).

Pau bufa les espelmes del seu trentè aniversari, instant que queda immortalitzat a les fotografies, com testimoni inequívoc del pas del temps. El seu jo del passat, el seu jo de l'avui, què els distancia? Què els uneix? Passar de "Pau insegur, indefens, infeliç a la Pau esplendorosa, renascuda i feliç". Ser pau en essència pròpia, "aquell instant que s'allargà, que ho marcà tot quan Marina la va mirar i per primera vegada la va veure, encara que ella sempre l'havia vist, però potser mai li ho havia dit". Una posterior vivència relatada entre diaris de pàgines cap per avall, de totes aquelles que alguna vegada nadaren a contracorrent. Una transició cap a l'adolescència sempre baix la posada en dubte de qui ets o de qui no ets. Un món que et jutja fins i tot sense paraules, amb un silenci capaç de destruir anys i anys d'auto-construcció, perill d'arrumb a cada minut, a cada nou espai, una justificació que sempre va darrere del teu nom: no, no ets Pau, ets Pau i un bombardeig de preguntes conseqüents que t'atabalen.

La millor amiga de Pau, Marina. Marina, el seu nom sempre va acompanyat d'un silenci, d'un silenci després de referir-te'n a ella, d'un silenci després d'entrar a sa casa, d'un silenci després del com estàs i d'un silenci després de l'adeu, abans de marxar, que es perllonga com eco d'allò per al que no cal i potser tampoc hi ha resposta, cau al buit, a l'abisme d'existencialisme complex o de platonisme massa idealista. Marina des d'allò (**l'accident, la caiguda...**) hi està, però no hi és. No bufa les espelmes d'un pastís de xocolata cada aniversari, però es troba al tènue fum que deixen quan s'apaguen. No s'asseu a la taula del menjador per sopar a la nit, però ompli cada buit entre allò que es diu i allò que es calla, cada raconet que queda entre el plat de la sopa del primer i el del lluç del segon. L'univers de Marina ara es redueix al límit d'un jo corpori inert, la seua ànima està a aquell llimbs entre espelma i espelma que et situa al no-res. Marina és silenci, ara bé, no un silenci poruc o incòmode, sinó un que ompli més que la pròpia paraula, un *diàleg impossible* que per a Pau ho significarà tot.

Dos amigues, una existència condicionada i una existència perduda, un fil invisible capaç de creuar identitats, super o (infra) mons sense afeblir-se. S'anirà teixint una relació de confiança i un espai segur a aquella habitació de la Marina, que durant tota l'adolescència "no va tenir cap racó", perfilada com un univers de llibertat on "They never walk alone". Malgrat tot, després de l'accident, el que havia estat refugi idíl·lic comença a fer sentir a Pau infiltrada d'una vida en el·lipsi eterna. Sí, ella era ara l'única

que caminava “jugant la partida de la vida”; però Marina seguia el seu vol en cos, ànima o esperit, com estel proper, narradora indirecta de les seues passes.

Un llibre contemporani al seu temps, que fuig de qualsevol mena de trivialisme o estereotip. Profunditza en la psicologia interna de cadascun dels seus personatges, donant veu a històries singulars. En esta ressenya, malgrat m’he volgut centrar en els que per a mi són els dos eixos principals de la novel·la i les dos protagonistes per excel·lència, cada nom i cognom que apareix mencionat té la seua línia narrativa, el seu motiu propi d’existència. Borràs aconseguix amb mestria teixir un eixam d’habitants de l’ara i aquí, que no resultaran per als joves lectors llunyans o forans, sinó coetanis als seus anys. Pau, Marina, Adriana, Lia, queden engatjats baix una identitat concreta, però ben bé podrien respondre baix qualsevol nom d’inventari conegut, tothom pot fer seua la història i això probablement és el seu toc més diferenciador i màgic. Tot, junt amb un ús de les paraules que ens evoca pau en temps de guerra, amb eixe to poètic que desprenen les seues línies, eixe tractament del llenguatge amb temps, amb cura, amb delicadesa. La presència de la natura a tots els capítols, aquesta sensibilització plàstica i directa de les emocions dels protagonistes. Notem a dintre la mar ronca d’Oliva com “espill d’una remor interior”, però també notem el tacte d’aquelles mans perdudes en temps estàtic, mentre la pluja irromp contra les vidrieres de la capsa en temps imperfecte.

Crec que *Uns anys de Pau*, és una lectura imprescindible per a l’etapa de secundària o del batxillerat. Una història que sense cap mena de dubte podria encoratjar a totes aquelles que se sentiren o se sentiran Pau. Perquè sí, la transició és un procés molt complex i difícil, on sempre queden i es generen nou racons d’habitacions que es sentiran impròpies. Malgrat tot, i encara que no sembla, hi haurà pau després de la guerra, com aquella cançó d’infantesa “a la fi del mal temps el cel torna a brillar i el dolç cant d’ocell escoltaràs”. Sí, lectora o oient d’aquestes línies, tu també arribaràs a l’anelhada llibertat d’aquell ocell, la papallona que sempre, sempre has sigut encara que abans sols era visible per als afortunats que coneixen el teu univers intern. Seràs tu en essència pròpia. Però esta novel·la també està escrita per als detractors, per als que són o han sigut antagonistes de les vides d’altres Paus. Aquells que les miraren de reüll, que feren carcel amb els seus silencis incòmodes. Pot ser fruit del geni maligne que de vegades domina les nostres vides, o simplement per la pura desconexió més

o menys voluntària, que els fa viure d'esquena a una història de qui sols coneixen el malnom o la (no) identitat de la Pau al seu temps de guerra.

Uns anys de pau com lliçó no buscada, feta amb paraules senzilles, històries veïnes i cants de llibertat i respecte.

Mireia March Aguilar